

nes; det vilde være meget vanskeligt at sige, naar den nu af os som lovlig antagne Tilstand — ihvorvel det endnu er omtvistet, om den var lovlig eller ikke — egentlig var op- hørt, og naar den af os som mindre lovlig antagne Tilstand var begyndt, og det vilde ligeledes være vanskeligt at komme ind paa en Beregning eller Afregning med Hensyn til de Ubilligheder og Uretfærdigheder, der kunde hidrøre fra disse mindre lovlige, maaskee ulovlige Forhold, der have bestaaet igjennem en lang Række af Aar. Dette er min almindelige Indvending imod Endringsforslaget; men særlig maa jeg med Hensyn til dets Affattelse bemærke, at det kun i Almindelighed siger, at „den Hartkornseier, som ikke har havt sin, ved de private Udskiftninger, tillagte Udmærkslod i Brug“, skal kunne fordre Amtstuefatterne tilbagebetalte af Communens Kasse, uden at det tager noget Hensyn til, hvad det er, der maatte have foranlediget, at Hartkornseieren ikke har taget sin Lod i Brug, om det har været Forhindringer, hidrørende fra ham selv, eller Forhindringer, hidrørende fra andre Omstændigheder. Der kunde synes at være nogen Villighed for, at, hvor en saadan privat Udskiftning, hvis Lovlighed har været omtvistet, ikke er traadt i Kraft og altsaa mere kun har været en Udskiftning paa Papiret end i Virkeligheden, og navnlig hvor den ikke er traadt i Kraft, fordi de, der have sølt sig forurettede, ikke have villet bøde sig for Udskiftningen — at der idetmindste dog de Statter skulde godtgjøres de Vedkommende, som de have udredet af saadanne Lodder, som de ingen Nytte have havt af. Det er imidlertid ikke udtrykt i Endringsforslaget, at det kun er i saadanne Tilfælde, hvor det ikke er Paagældendes egen Skyld, at Lodden ikke er bleven tagen i Brug, men hvor Unbladelsen af Afbenyttelsen er bleven ham paanødet, at han skulde have Erstatning, og det forekommer mig dog, at det kun er i saadanne Tilfælde, at der kunde være Tale om Villigheden af Erstatningshjælp. Dette er imidlertid en Ind-

vending af underordnet Betydning, og det er jo Noget, der i ethvert Tilfælde vilde kunne ændres ved en nærmere Præciseringen af Tanken; min Hovedindvending imod Forslaget i sin Heelhed har jeg allerede angivet, at jeg nemlig anseer det for meget farligt at komme ind paa en Afregning med Fortiden i disse Forhold, hvis Legalitet ikke alene nu, men allerede tidligere har været anset for meget tvivlsom.

Endringsforslaget under Nr. 6 er, som den ærede Forslagsstiller bemærkede, i det Væsentlige kun en Omredaction af Lovudkastet, en Omredaction, som jeg ikke skal modsætte mig, naar Thinget anseer den for heldig. Den eneste reelle Forandring, som vil ske ved dette Endringsforslags Vedtagelse, vil være, at Sogneforstanderskabets Forslag skulle fremlægges for Beboerne, forinden de indsendes til Ministeriet, hvilket jeg ikke kan Andet end ansee for overordentlig billigt. Jeg maa imidlertid med Hensyn til Affattelsen af Forslaget gøre den ærede Forslagsstiller opmærksom paa, at der, foruden det Ord, som den ærede Formand allerede har gjort opmærksom paa, vistnok endnu er udsalbet idetmindste et Ord i den første Linie, hvor det hedder: „Det Overflud, som derefter maatte blive . . .“; det bør vistnok hedde: „Det Overflud, som der derefter maatte blive . . .“. Det bliver alligevel ikke nogen smuk Stil, men det vil vist i ethvert Fald være nødvendigt at bruge et andet Udtryk end det her i Endringsforslaget brugte.

Den ærede Rigsdagmand for Bornholm (Sonne) har anmodet Indenrigsministeren om at udtale sig om et Spørgsmaal, der egentlig forekommer mig at have faaet sin Besvarelse i Lovven, nemlig det, om de Vedtægter, der allerede ere indgaaede imellem Beboere af Bornholm angaaende disse Spørgsmaal, ikke rettelig burde undergives en Revision; saaledes forstod jeg idetmindste den ærede Taler (Sonne: Ja!). Det forekommer mig ligefrem at fremgaa af Indholdet, at der ikke kan være Tale om Stadfæstelsen af andre Vedtægter end saadanne, der blive indgaaede i Genhold til denne Lov,